

Durfkapitalisme

De Raad van Bestuur van Stork ligt sinds kort onder vuur van een groep aandeelhouders. Een aantal zogenaamde hedgefonds heeft – meestal met geleend geld – een belangrijk pakket aandelen in de beursgenoteerde onderneming opgebouwd en ze proberen nu directe invloed uit te oefenen op het bedrijfsbeleid. De agressieve beleggers willen Stork zo snel mogelijk splitsen in een paar onderdelen om die vervolgens direct weer te kunnen verkopen. Ze zijn daarbij minder geïnteresseerd in de continuïteit van de onderneming, maar vooral in maximale en snelle winst op hun eigen investering.

Het bovenstaande lijkt op het stereotiepe beeld dat in ons vak nog wel bestaat van de projectontwikkelaar. Macht opbouwen via belangrijke grondposities, gemeenten via die macht bouwopdrachten afdwingen en in de krappe woningmarkt grote winsten maken bij de verkoop van gewilde eengezinswoningen met tuin en liefst nog een dertiger jaren uiterlijk. De openbare ruimte is vervolgens het kind van de rekening. De kosten van groen, speelgelegenheden, straten en pleinen komen voor rekening van de overheid en dus van ons als belastingbetaler.

Maar het zou echt beter gaan als de markt intensief zou samenwerken met de publieke zaak. En zo ontstond de nieuwe uitdrukking 'Publiek Private Samenwerking', kortweg PPS. Zalm haalde als minister van Financiën extra benodigd begrotingsgeld altijd via goedkope staatsleningen van de kapitaalmarkt, maar ook hij is nu om. Trots maakte hij kortgeleden bekend dat voor het eerste grote PPS-contract (voor renovatie en langjarig facility

management van zijn eigen ministeriegebouw) de gelegenheidscombinatie Safire is geselecteerd, die bestaat uit ABN Amro, Strukton, GTI, Burgers Ergon en ISS. Het contract is zo'n slordige 175 miljoen euro waard en er werd dan ook geruime tijd over onderhandeld.

Het publieke deel in die naam 'PPS' slaat echter alleen op het geld, want van die onderhandelingen hebben wij als publiek geen kennis kunnen nemen. En zelfs de toen verantwoordelijke bouwminister - mevrouw Dekker van VROM - heeft kennelijk pas in een laat stadium de plannen gezien, blijktens haar uitlating in een recente toespraak: "In klein comité is het ontwerp van Safire aan mij gepresenteerd en ik moet zeggen dat ik erg onder de indruk ben van het resultaat. Er is op een creatieve manier omgegaan met de ruimte die het gebouw biedt."

Charmante tekst voor de winnaar, maar wij zijn ook benieuwd naar die vier of vijf aanbiedingen die zijn afgevallen. En vooral naar het werk van de bij die concurrenten betrokken architectenbureaus! Wij weten formeel niet eens welke architecten meededen... de minister of de Rijksbouwmeester wel?

Was het vroeger (sic!) nog gebruikelijk dat bij publieke opdrachten de ontwerpen tenminste in het openbaar werden gepresenteerd en besproken, in het geval van dit ministeriegebouw heeft het besluitvormingsproces zich geheel in ambtelijke achterkamertjes voltrokken. Voor het nationale architectuurdebat is het een slechte zaak dat PPS-constructies zo enthousiast geprezen en zelfs voortgezet worden: er volgen een belastinggebouw in Doetinchem, een detentiecentrum in Rotterdam en een overheidskantoor in Groningen. We weten nu al dat we over die ontwerpen zowel vooraf als achteraf niet inhoudelijk zullen kunnen debatteren. Het grote geld neemt zo stapsgewijs de Rijksgebouwen(dienst) over en men is daar kennelijk nog trots op ook.

Nu maar hopen dat u als een van de échte aandeelhouders van onze overheid op 22 november jongsliden op de juiste partij hebt kunnen stemmen

kavander@xs4all.nl

Leestip:

Deyan Sudjic (2005), The edifice complex – How the rich and powerful shape the world, The Penguin Press, Londen.
ISBN 1-59420-068-8